

ERNYEI BEÁTA

VENDÉGSZEREPEK ÉS MAGYARORSZÁGI SIKEREK

A debreceni Csokonai Színház gyakorta ad fellépési lehetőséget a kárpátaljai magyar színészeknek, így legutóbbi premierük, *Az üvegcipő* is bemutatásra került a Csokonaiban. Ehhez el kell mondani, hogy Vidnyánszky Attila, a kárpátaljai társulat alapítója és főrendezője 2007 óta igazgatója a Csokonai Színháznak, 2006-tól pedig a beregszászi színészek „első generációjából” néhányan (Trill Zsolt, Szűcs Nelli, Varga József, Kristán Attila és Tóth László) a debreceni társulat tagjai. A 2011–2012-es évadban sem maradtak el kárpátaljai színészeink a Csokonai színpadától. Ez évad első felében két olyan premier volt látható, amelyben a beregszásziak is részt vettek.

A *Mária* című nagyszabású musical december 11-én és 12-én került bemutatásra a debreceni Főnix Csarnokban. A monumentális darab szerzője Szarka Tamás, a Ghymes együttes frontembere, rendezője Vidnyánszky Attila, díszlettervezője pedig Alexandr Belozub. A kárpátaljai néző a szereposztásban többek között Rácz József nevére figyel, aki az Angyal szerepében olyan neves színészekkel állt színpadra, mint Újhelyi Kinga, Bakos-Kiss Gábor, Mészáros Tibor, Olt Tamás, Pápai Erika, Földes László Hobo, Fehér Éva és Szarka Tamás. A darab ősbemutatóját nagy felhajtás előzte meg; a különleges előadást számos módon hirdették: plakátokkal, szórólapokkal, internetes felhívásokkal, videó felvételekkel a próbákról és riportokkal a szerzőkkel. A premiert követő visszhangok „grandiózus látomásként” jellemzik a darabot, melyben a jól ismert bibliai történet napjaink problémáival keveredik. A *Mária* című musicalt legközelebb augusztusban fogják bemutatni a Szegedi Szabadtéri Játékok alkalmával.

Silviu Purcărete, neves román rendező keze alatt készítették el Molière vígjátékát *Scapin, a szemfényvesztő* címmel. Scapint eredetileg Cserhalmi György játszotta volna, de váratlan megbetegedése okán Trill Zsolt vette át a szemfényvesztő szerepét. A Molière-vígjáték fő cselekménye bohózatjellegű; két szerelmes, jómódú ifjú atyáik akaratától eltérően választottak párt. A gyermeklelkű, félnék Octave (Rácz József) szerelmét vette feleségül, annak ellenére, hogy apja már kiszemelte a rangjához illő jövendőbelit. Octave, apja haragjától rettegve, Scapinhez fordul, hogy találjon ki valami furfangos ügyességet,

amivel megmenthetné őt. Ekkor Scapin működésbe lép. Ha ő megjelenik, onnantól kezdve nincsenek tények vagy akaratok, az embereket bábuként mozgatja, maga fonja sorsukat. Az apa, Argante (Varga József) kőszívét sikerül meglágyítania, és a valóságot úgy alakítania, hogy kedvezőbb fényben tündököljön az engedetlen fiú. Egy másik szerelmes ifjú, Leander (Mészáros Tibor) szintén a szemfényvesztőhöz fordul segítségért. Az ő szíve hölgye ugyanis egy cigánylány, Zerbinette (Orosz Melinda), akit csak váltságdíj fejében válthat ki a cigányoktól. Scapin ügyessége nem korlátozódik, mikor a zsupori apától, Géronte-tól (Garay Nagy Tamás) kell kicsalni a tetemes mennyiségű pénzt. A bonyodalmat a hatalmas festményről lelépő úrhölgy (Oláh Zsuzsa) oldja meg, mikor kiderül, hogy a két leány nemes származású, és tulajdonképpen Octave felesége, Jácinta (Szűcs Kata), az apja által kijelölt hölgy, miközben Zerbinette valójában nem cigánylány, hanem Octave testvére, Argante halottnak hitt gyermeke. Így a szerelmesek egymáséi lehetnek.

Silviu Purcărete alkotása nem nevezhető hagyományos vígjátéknak. A rendező szavaival élve: „fel-felbukkannak tragikusan komor dolgok a vígjátéki helyzetek mögül; a komikum végül is ebből ered: paradox kapcsolatba hozni egymással a dolgokat.” A darab egy múlt századbeli lepukkant olaszországi kávéházban játszódik. A „vígjáték” komorságát már a kopott, rusztikus bútorok, a fakőbarna és sötét színek is hangsúlyozzák. A pincért alakító Olt Tamás feketében van jelen a színpadon, nem avatkozik az eseményekbe, csak asszisztálja azokat, akár egy sötét árny. A címszereplő lelkivilága is összetett. A leleményes szolga, aki az embereket manipulálva segíti a fiatalokat, ennek ellenére nem egy bohókás, bolondos játékmester ő. Trill Zsolt remekül jeleníti meg a bonyolult figurát, de akit alakít, nem feltétlenül egy szerethető, vidám karakter; láthatóan hatalma van az emberek fölött, de bosszúszomjában kegyetlensége is megmutatkozik. A drámai hatást fokozza a fel-felcsendülő zongoraszó, vagy épp a villámokkal csattogó égiháború. Komikussá teszi viszont az előadást a két félénk ifjú. Az Octave-ot alakító Ráczy József, aki apja szavától is remegni kezd, majd félelmében messzire szökik, igazán vidám hangulatot teremt. Ezt csak fokozza Mészáros Tibor, azaz Leander kisiskolásszerű játéka. A nők, Szűcs Kata és a cserfes szájú cigánylányt alakító beregszászi Orosz Melinda, az örök nőiességet keltik életre. A két fősvény, egymással és a fiaikkal viaskodó apa is jókedvre derítik a nézőket. Mindezek mellé társul a hű, kissé hebehurgya szolga, Szilveszter (Vranyecz Artúr), jelenléte. A tragikum és a komikum bizarr kombinációja Scapin halálánál mutatkozik meg a leginkább. A halál módja és a végső percek eseményei groteszk humorral telítődnek. Egy építkezésről fejére hulló kalapács okozza a tragédiát, az utolsó szavaiban pedig bocsánatot kér az elkövetett csínyek miatt. Úgy tűnik, mintha ez csupán

egy újabb trükk lenne annak érdekében, hogy elkerülje jogos büntetését. Ez a jelenet komikus jelleget ölt, amit a halál, mint olyan, szomorú ténye sem képes ellenhangsúlyozni.

A Molière-dráma a szórakoztatás mellett egyszerre megható és megrendítő, már-már nyomasztó hatással van a nézőre.

Az idei évad első felét lezárva bátran állíthatjuk, hogy a „mieink” közkedveltek a magyarországi kulturális életben. Rác Zoltán és Orosz Melinda vendégszerepei mellett örökösen jelen vannak Debrecenben a Beregszászról származó színészek, illetve a társulatunk együtt is fellép Magyarország számos városában. Bízunk benne, hogy Rác Zoltán, miután bebizonyította tehetségét az anyaországi színpadon, jó hírért keltve a kárpátaljai magyarságnak, visszatér hozzánk, szerény városunkba, ahol már igazán nagy elismerésnek örvendhet.

